

Reactie van de Beroepsvereniging Professionals Sociaal Werk (BPSW) op de consultatie over de novelle strafbaarstelling van illegaliteit

Datum: 25 september 2025

De BPSW maakt zich zorgen over de gevolgen van de voorliggende novelle. Strafbaarstelling van illegaliteit staat haaks op de kernwaarden van sociaal werk en heeft negatieve consequenties voor zowel mensen zonder verblijfsvergunning als de uitvoering van ons beroep.

Toegang tot zorg en ondersteuning

Sociaal werkers zijn een belangrijke schakel in het waarborgen van basiszorg, veiligheid en ondersteuning. Het invoeren van een strafbaarstelling van mensen zonder verblijfsvergunning zal naar verwachting leiden tot een forse drempel voor ongedocumenteerde mensen om hulp te zoeken bij problemen op het gebied van huiselijk geweld, schulden, armoede, dakloosheid, prostitutie, mensenhandel, psychische klachten of uitbuiting op de arbeidsmarkt. Uit angst voor straf of vreemdelingenbewaring zullen zij zorg en ondersteuning mijden, met alle risico's voor de volksgezondheid, openbare orde en veiligheid van dien.

Schade aan vertrouwen en beroepsuitoefening

Voor het helpen van mensen zonder verblijfsvergunning is het cruciaal dat sociaal werkers een vertrouwensband kunnen opbouwen. Indien mensen zonder verblijfsstatus het risico lopen strafbaar te zijn door hun aanwezigheid, vermindert de mogelijkheid om die vertrouwensrelatie op te bouwen. Dit maakt het sociaal werk ineffectief, omdat de mensen die het meest kwetsbaar zijn zich terugtrekken in onzichtbaarheid. Bovendien kan er een onwerkbare spanning ontstaan tussen beroepsgeheim, professionele normen en een eventuele meldingsplicht die uit de wetgeving kan volgen.

Vergroten van maatschappelijke problemen

Door strafbaarstelling te kiezen, wordt problematiek zoals uitbuiting, mensensmokkel en armoede eerder versterkt dan opgelost. Mensen verdwijnen verder uit beeld en komen terecht in onveilige situaties, waar sociaal werkers hen niet meer tijdig kunnen bereiken. Dit werkt contraproductief en tast de elementaire humane waarden aan.

Oproep

De beroepsvereniging sociaal werk benadrukt dat het strafbaar stellen van mensen die geen verblijfsvergunning hebben niet strookt met een humane en werkbare aanpak van migratievraagstukken. Wij pleiten voor beleid dat de mensenrechten van ieder mens respecteert, aansluit bij de professionele ruimte van sociaal werk, en voorkomt dat kwetsbare groepen verder buiten de samenleving komen te staan. Wij roepen op dit wetsvoorstel te heroverwegen en te kiezen voor humane oplossingen in plaats van gemarginaliseerde medemensen nog kwetsbaarder, angstiger en onzichtbaarder te maken.

Zie ook: <https://www.bpsw.nl/actueel/bpsw-humanitaire-hulp-moet-altijd-gegeven-kunnen-worden-ook-aan-mensen-zonder-verblijfsstatus/>